

BIDDEN

A man with a shaved head, wearing a blue suit jacket, a white shirt, and a red tie, is speaking. He is holding a small piece of paper in his right hand. The background is dark with blue lighting.

Riekelt Pasterkamp

EN

Christen in de coalitie

BINDEN

Inhoud

	Introductie	7
1.	Lockdown	13
2.	Egypte	18
	INTERVIEW <i>Alberdien Polinder-Segers</i>	25
3.	Lelystad	31
4.	Zucht	35
	INTERMEZZO <i>Vader</i>	39
5.	Kinderen van Lesbos	40
	INTERMEZZO <i>Psalm 90</i>	45
6.	Vakantie	48
	INTERVIEW <i>Carola Schouten</i>	53
7.	Brand	59
8.	Spanning	63
9.	Levi	68

10. Kameraden	72
11. Elsschot	76
INTERVIEW <i>Mirjam Bikker</i>	81
12. Explosief	86
13. Gideonsbende	93
INTERMEZZO <i>Vrijheid</i>	97
14. Spijkerbed	99
15. Oliebollen	105
INTERMEZZO <i>Gebaar</i>	110
16. Pil	112
INTERVIEW <i>Carla Dik-Faber</i>	117
17. Portret	122
18. Rutte	126
19. Kerst	130
INTERVIEW <i>Anne, Eline & Nora Segers</i>	135
INTERMEZZO <i>Mensen</i>	142
20. Fiets	144
21. Hoop	148
Epiloog	153
Bijlage <i>Facts and figures</i>	157

Introductie

‘Anderhalvemetersamenleving’ is het woord van 2020. Maar het had ook ‘mondkapje’ kunnen zijn. Of ‘groepsimmunitieit’. Of ‘negatief’, volgens sommigen het enige positieve woord van 2020. In het jaar waarin we stilstonden bij 75 jaar vrijheid, begon een wereldwijde pandemie. Het coronavirus houdt Nederland bijna het hele jaar in zijn greep. Ook politiek Den Haag krijgt ermee te maken. Terwijl het kabinet in het voorjaar de meest ingrijpende maatregelen sinds de Tweede Wereldoorlog aankondigt, zet het parlement zichzelf in de waakvlamstand. Later komen de dagelijkse vergaderingen toch weer op gang. De persconferenties van premier Mark Rutte en minister Hugo de Jonge van Volksgezondheid, Welzijn en Sport behoren het hele jaar door tot de meest bekeken tv-uitzendingen.

In het mintgroene voormalige ministerie van Koloniën deelt de vijf zetels tellende fractie van de ChristenUnie een etage met de Partij voor de Dieren. De kamer van fractieleider Gert-Jan Segers zit achter in de hoek en kijkt uit op de hoofdingang van de Tweede Kamer en het Haagse Plein. De kamer is met regelmaat

het epicentrum van politiek overleg. De meeste maanden van 2020 moest dat op anderhalve meter.

Op woensdag 17 maart 2021 zijn er Tweede Kamerverkiezingen. De volgende dag begint de formatie van een nieuw kabinet. In 2017 duurde het ruim 200 dagen voordat het kabinet-Rutte III met VVD, CDA, D66 en ChristenUnie op het bordes bij de Koning stond. De kleine christelijke partij kwam voor de tweede keer in haar bestaan in de regering. Twee ministers en een staatssecretaris zorgen voor het ChristenUnie-gezicht in het kabinet. Achter de schermen trekt Segers aan de touwtjes. Hij is de man met macht, al gaat hij daar absoluut niet prat op.

Bij de derde verjaardag van Rutte III in oktober 2020 kreeg Segers van de auteur een galiameloen aangeboden. De meloen stond symbool voor de soms moeizame manier waarop de ChristenUnie 'iets moest slikken'. Precies op de dag dat Rutte III op het bordes stond van Paleis Noordeinde werkte ChristenUnie-fractiemedewerker Pieter Grinwis aan de voorbereiding van het debat over de afschaffing van de dividendbelasting. Grinwis, ook gemeenteraadslid in Den Haag, waarschuwde Kamerlid Eppo Bruins: dit is niet óns idee, dit is een meloen die we moeten doorslikken. Bruins noemde de meloen tijdens het debat in de Tweede Kamer en op het Binnenhof vergat niemand die nog.

De cadeau gekregen vrucht werd bijgezet in de kast met boeken, poppetjes en foto's in de kamer van de fractieleider. Na een week was de meloen verdwenen. Doorgeslikt? De meloen is een plant uit de komkommerfamilie en al duizenden jaren bekend in Iran en Egypte. In de vijftiende eeuw bracht Karel VIII de meloen mee uit Italië. Rijpe meloenen hebben een zoete geur en de onderkant van de meloen geeft dan mee als erop gedrukt wordt.

Buigen naar links, buigen naar rechts; de ChristenUnie wil na vier jaar Rutte III best opnieuw regeren. Al wordt de prijs voor coalitiedeelname volgens lijsttrekker Segers wel hoger. 'Links heeft ons nodig. Rechts zoekt onze hulp. Daardoor is onze invloed gro-

ter dan ons getal', zegt Segers. Zijn partij telt vijf zetels in de Tweede Kamer en wint er in de peilingen twee tot drie. Aan kinderpardon, vrijheid van onderwijs, abortus en euthanasie tilt de partij zwaar.

In september 2008 verscheen van mijn hand *ChristenUnie op het pluche*. Het boek was een 'evaluatie van anderhalf jaar ChristenUnie op het pluche' en beschreef 'de mensen, de idealen en de werkelijkheid'. Het was een primeur in 2007: de jonge christelijke partij nam regeringsverantwoordelijkheid en stapte in het vierde kabinet-Balkenende samen met CDA en PVDA. Ruim twaalf jaar later was het tijd voor een vervolg op *ChristenUnie op het pluche*, en dat boek heeft de lezer nu in handen.

Bidden en binden volgt Gert-Jan Segers als politiek leider van de ChristenUnie, de kleinste regeringspartij in het kabinet-Rutte III. Het geeft inzicht in het politieke spel voor en achter de schermen, zeker wanneer er verkiezingen in aantocht zijn en de spanningen in de coalitie oplopen. Wat drijft Gert-Jan Segers en zijn fractie? Een blik achter de schermen van de dagelijkse hectiek op het Binnenhof, ook na een 'lelijke afspraak met bittere nasmaak'. Ook komen vrouwen aan het woord uit de sociale en politieke omgeving van Segers. De oorspronkelijke bedoeling was om vijf vrouwen te interviewen, maar het werden er zeven. De dochters van Segers wilden alle drie meedoen. Dank, dames!

Dit boek is chronologisch opgebouwd: het begint in april 2020 en eindigt met de val van het kabinet Rutte III in januari 2021. Negen maanden – 20 hoofdstukken – waarin van alles gebeurde en onderwerpen ook steeds terugkwamen. Dat gebeurt in dit boek dus ook. Als 'toetje' is een extra hoofdstuk toegevoegd over hoe het op de avond van de verkiezingsdag zou kunnen gaan.

Dit boek ligt er dankzij de medewerking van de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie, waarbij in het bijzonder Segers en

zijn woordvoerder Johannes de Vries mogen worden genoemd. Ze doen voor elkaar niet onder in (politiek) uithoudingsvermogen. De dagen in Den Haag kunnen lang duren. Bovendien ging, in de tijdspanne die dit boek omvat de oudste van het duo verhuizen en werd de jongste voor het eerst vader. Een van de trefendste momenten was toen ik hen op 5 oktober 2020 samen albellend en append aantrof in de kamer van Segers in een ogenschijnlijk verder leeg Kamergebouw. Die ochtend was de ‘30-persoonen-in-een-kerkgebouw-crisis’ uitgebroken. Het zinnetje dat me bijbleef: ‘Alles is explosief.’

Eigenlijk is de coronacrisis, afgezien van het menselijke en economische leed, voor de ChristenUnie samen te vatten in drie letters: KLM: Kerken, Lelystad en Moria. Lees in dit boek hoe de fractie voor en achter de schermen met deze kwesties omging. Zoekend, worstelend, incasserend en bij tijden ook verrassend. Soms rook het in de Haagse wandelgangen en op sociale media naar crisis. Op 15 januari viel het kabinet Rutte III. Op naar de verkiezingen.

Apeldoorn, januari 2021
Riekelt Pasterkamp

‘Ja, ik houd van meloenen.
Maar niet van hele
meloenen, van stukjes.’

(Gert-Jan Segers in *Uitgelicht!*,
11 september 2020)

1. Lockdown

Amersfoort, 14 april 2020, Zoomgesprek

Het Zoomgesprek begin stipt op tijd. In beeld verschijnt zijn hoofd, vanaf een zolderkamer ergens in het Amersfoortse dorp Hoogland. Het schrootjesplafond is er eentje zoals op duizenden zolderkamers. De wereldkaart lijkt verder geen functie te hebben. Gert-Jan Segers, fractievoorzitter van de ChristenUnie, heeft een geïmproviseerd kantoor in een kamer die eens van zijn dochter was, getuige de poster van Justin Bieber. ‘Ze ging naar een concert toen ze twaalf was. Ik was haar taxichauffeur.’

Zelf is hij meer van u2. De formatie van Rutte III onderbrak hij zelfs voor een concert van de Ierse rockband in Duitsland. En hij is dol op de Duitser Dietrich Bonhoeffer. Gelovige, theoloog, schrijver, activist, verzetsman, martelaar. ‘Ik heb zoveel van hem geleerd en ben God dankbaar voor wat Hij ons in Bonhoeffer heeft gegeven.’ Op 9 april 1945 werd Bonhoeffer op 39-jarige leeftijd op bevel van Hitler opgehangen. Zijn laatste woorden waren: ‘Dit is het einde, voor mij het begin van het leven.’ In november 2015 organiseerde Segers met een groepje al even

enthousiaste broers en neven, onder wie burgemeester Theo Segers, een Bonhoeffer-reis naar Berlijn.

Scholen

De gevolgen van corona zijn steeds zichtbaarder. Wat in januari begint als een mysterieuze longziekte bij 59 mensen in de Chinese miljoenenstad Wuhan groeit uit tot een wereldwijde coronapandemie. Terwijl op 21 februari het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) communiceert dat ‘Nederland zich geen zorgen hoeft te maken om het virus, testen op 27 februari de eerste vijf Nederlanders positief op COVID-19. Rond die tijd komt het Outbreak Management Team (OMT) voor het eerst bijeen om de regering te adviseren over de corona-aanpak. Op 6 maart valt de eerste coronadode.

Op 16 maart voorspelt premier Rutte tijdens een indringende toespraak vanuit het Torentje dat het grootste deel van de bevolking wordt besmet. Daarmee wordt groepsimmunitet opgebouwd. Vier dagen later is het de beurt aan Koning Willem-Alexander om het volk toe te spreken.

Premier Mark Rutte kondigt op 23 maart aan dat het land in een ‘intelligente lockdown’ gaat. Alle bijeenkomsten, inclusief kerkdiensten, worden tot 1 juni – of ‘juno’, zoals minister Ferdinand Grapperhaus van Justitie en Veiligheid het zegt – verboden, ongeacht het aantal bezoekers. Scholen, de horeca en sportclubs zijn dan al een week dicht en miljoenen Nederlanders werken thuis. Maar er mag verder nog wel veel: er is nog geen samscholingsverbod, er zijn geen boetes op het overtreden van de anderhalve meter en kappers knippen nog. Thuisblijven moet alleen als je je ziek voelt. De persconferentie van Rutte volgt op een weekend waarin het behoorlijk fout is gegaan. Het mooie weer lokt honderdduizenden mensen naar buiten. Het is druk in het bos en op de hei. Zo druk zelfs dat het Nationaal Crisiscentrum er een NL-alert uit gooit: ‘Volg instructies Rijksoverheid op:

houd 1,5 meter afstand! Bent u ziek of verkouden? Blijf thuis. Bescherm uzelf en de mensen om u heen. Samen tegen corona.'

Voor politici gaat tijdens de intelligente lockdown ook alles anders. Segers tijdens het Zoom-gesprek: 'We gaan van de ene digitale vergadering naar de andere en je zit de hele tijd naar zo'n schermje te turen.' Het is een paar dagen voordat het partijbestuur bekend zal maken dat hij opnieuw lijsttrekker is van de ChristenUnie. Nummer 1, de voorman, zijn hoofd op posters. Het is een worsteling geweest, zegt hij. 'Privé is de grootste hobbel. Mijn vrouw Rianne heeft het vetorecht. Als zij het niet ziet zitten, doe ik het niet.' Ze ziet het dus zitten. 'Van het leven van mijn vader heb ik een dure en pijnlijke les moeten leren. Hij was evangelist in Leeuwarden en deed alles voor zijn roeping. Alles werd daarvoor opzijgezet. Menselijkerwijs heeft hem dat zijn leven gekost: op zijn zestigste kreeg hij een hartstilstand.'

Vragen zijn er. 'Is er nog voldoende spelvreugde, geniet ik er nog van? Is er ook draagvlak, niet alleen in mijn omgeving maar ook binnen de partij? In 2012 mocht ik mijn vinger opsteken om Kamerlid te worden. In 2015 mocht ik Arie Slob opvolgen als fractievoorzitter. Dat viel me heel zwaar. Toen had ik een heel sterk roepingsgevoel, nu is het een meer nuchtere afweging.'

Kroonprins

Nog meer vragen. 'Wie mij op termijn moet opvolgen? Haha. Zorg ervoor dat de kroonprins in de fractie zit, dus kijk maar om je heen. Na het Kamerwerk wacht waarschijnlijk een zwart gat. Je ziet politici na hun Haagse jaren in de betrekkelijke anonimiteit verdwijnen, naar het buitenland gaan of burgemeester worden. Je moet jezelf altijd afvragen: Zit er nog genoeg vaardigheid in wat we doen? Worden we niet te behendig? Wat is je motivatie? Heel mijn arbeidzame leven werk ik al bij christelijke organisaties: RPF, Evangelische Omroep, Gereformeerde Zendingsbond en nu de ChristenUnie. Op alle plekken in de samenleving mag en moet

je ambassadeur van Christus zijn. Met God leven, midden in de wereld.’

Hij voelt zich, op dit moment, op zijn plek in Den Haag. ‘Het politieke spel moet je een beetje liggen. Je bent een beetje *House of Cards* aan het spelen in je eigen hoofd. Gaswinning Groningen, kinderpardon, vliegveld Lelystad; overal moet je een mening over hebben. Ik zag heel erg tegen dit voorjaar op. De stikstofcrisis, boeren met eiwitten, langzamer rijden op de snelwegen en dan nog het heikele punt dat Lelystad Airport open zou moeten. Op dit dossier zou het mis kunnen lopen met dit kabinet, was mijn verwachting. Midden in de stikstofcrisis moesten we van iedereen wat vragen, behalve van de luchtvaart? Dat zag ik niet zitten. Via collega Eppo Bruins hebben we een winstwaarschuwing doen uitgaan en achter de schermen onze mening gegeven. Daar knetterde het. CDA en VVD waren heel boos.’

Virusje

En toen kwam de coronacrisis. De eerste persconferentie van premier Rutte op 12 maart. Geen handen meer geven, anderhalve meter afstand, niet in grote groepen bij elkaar. Vergaderen via Teams of Zoom. ‘Een klein virusje legt wereldwijd de economie plat. Ieder jaar boekten we economische groei, maar dat is in drie weken omvergeblazen. Zzp’ers zijn overgeleverd aan de genade van de overheid. Bedrijven moeten aan het infuus om te overleven. We moeten er nu voor elkaar zijn.’ Maar, zegt Segers tegelijkertijd, ‘de politieke binnenbrandjes gaan tijdens de crisis gewoon door. Voordeel is wel dat je iedere avond thuis kunt eten.’

Wat belangrijk is? ‘Nu komt het onderling aan op echte naastenliefde. Dat is daar waar mensen elkaar in de ogen kunnen kijken. Echte compassie moet van mensen zelf komen. Dat kan een overheid niet opleggen of afdwingen. Om het met Bonhoeffer te zeggen: bidden, het goede doen en wachten op God. Als fracties zijn we eens in de week in debat, waarin ik probeer van

toegevoegde waarde te zijn. En verder doe ik wat ik kan achter de schermen en buiten Den Haag. Zo zijn we een van de initiatiefnemers van de Dag van Nationaal Gebed, we hebben ons aangesloten bij het hulpplatform #Nietalleen, we zetten ons in voor dak- en thuislozen. Angst voor het virus heb ik niet, maar ik ben het wel heel serieus gaan nemen. Het virus kan in no-time levens slopen, dat vind ik echt afschuwelijk. En ik zie wel angst en verdriet bij anderen.’

Het gesprek via Zoom loopt ten einde. ‘De verkiezingen staan voor maart 2021 op de agenda. Dat lijkt nog ver weg, maar komt snel dichterbij. Ik ga uit van zeven zetels, winst van twee. Ik voel dat het kan. De vorige keer, in 2016, was ik een van de minst bekende lijsttrekkers. We waren een van de vele oppositiepartijen. Dat is nu anders. We zijn zichtbaar in het kabinet en hebben resultaten geboekt. Bij de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen en de verkiezingen voor de Provinciale Staten hadden we de wind een beetje in de zeilen. Het moet nu kunnen: vijf broden en twee vissen; prachtig getal, ook in bijbels opzicht.’ Hij verliest een belangrijk Kamerlid. ‘Joël Voordewind gaat stoppen. Ik verlies daarmee een kameraad en een maatje. We gaan hem missen, écht missen.’ De top-5 van de kandidatenlijst bestond bij de afgelopen verkiezingen uit vijf witte mensen. ‘Maar onze partij is divers en dat willen we ook zichtbaarder maken. Namen? Die weet ik niet. Ik mag de commissie die de kandidatenlijst voor 2021 opstelt adviseren. En dat zal ik doen.’

EEN BOEIENDE BLIK ACHTER DE SCHERMEN

Wat drijft Gert-Jan Segers en zijn fractie? *Bidden en binden* volgt de politiek leider van de ChristenUnie, de kleinste regeringspartij in het kabinet-Rutte III. Het geeft inzicht in het politieke spel voor en achter de schermen, zeker wanneer er verkiezingen in aantocht zijn en de spanningen in de coalitie oplopen.

Een journalistieke blik achter de schermen van de dagelijkse hectiek op het Binnenhof, die eindigt met de val van het kabinet. Dat dit politieke portret werd geschoten in coronatijd geeft het boek een bijzondere kleur. Het boek wordt gecompleteerd met interviews met zeven belangrijke vrouwen uit de politieke en sociale omgeving van Segers.

NUR 740

ISBN 978 90 435 3493 2

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT